

مدیریت ورزشی _ فروردین و اردیبهشت ۱۳۹۴
دوره ۷، شماره ۱، ص: ۵۳-۶۷
تاریخ دریافت: ۹۰ / ۰۸ / ۰۴
تاریخ پذیرش: ۹۱ / ۰۸ / ۰۷

بررسی مشکلات و موانع باشگاه‌های ورزشی خصوصی شهرستان شهرکرد

ابوالفضل فراهانی^۱، ابراهیم علی‌دوست قهفرخی^{۲*}، سیده طاهره درخشنده قهفرخی^۳

۱. استاد گروه مدیریت ورزشی دانشگاه پیام نور، تهران، ایران، ۲. استادیار گروه مدیریت ورزشی دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه تهران، تهران، ایران، ۳. کارشناس ارشد مدیریت ورزشی دانشگاه پیام نور تهران جنوب، تهران، ایران

چکیده

پژوهش حاضر به منظور بررسی مشکلات باشگاه‌های ورزشی خصوصی شهرستان شهرکرد انجام گرفت. روش پژوهش توصیفی و از نوع پیمایشی بود. جامعه و نمونه آماری، کلیه مدیران و صاحبان باشگاه‌های ورزشی خصوصی شهرستان شهرکرد بودند که تعداد آنها برابر با ۹۱ نفر بود. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه حاوی ۲۱ سؤال بود که موانع و مشکلات باشگاه‌های ورزشی خصوصی شهرستان شهرکرد را از جنبه‌های مختلف ارزیابی می‌کرد. روایی پرسشنامه را هشت تن از استادان مدیریت ورزشی تأیید کردند و پایایی آن نیز از طریق ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۱ به دست آمد. پس از توزیع پرسشنامه‌ها، در نهایت ۸۰ پرسشنامه ارزیابی شد. براساس نتایج پژوهش، مشکلات و موانع این باشگاه‌ها به چهار دسته موانع حقوقی و قانونی، اجتماعی و فرهنگی، مدیریتی و دولتی، و اقتصادی تقسیم شد. نتایج تحلیل آزمون فریدمن نشان داد، مهم‌ترین مشکلات باشگاه‌های خصوصی شهرستان شهرکرد عبارت بودند از: هزینه بالای راه‌اندازی و ساخت اماکن خصوصی ورزشی (۴/۸۰)؛ ناکافی بودن تسهیلاتی مثل وام بانکی و غیره (۴/۵۰)؛ بالاتر بودن هزینه استفاده از بخش‌های خصوصی در ورزش نسبت به باشگاه‌های دولتی (۴/۳۶)؛ هزینه‌های زیاد نگهداری و تعمیر اماکن ورزشی (۴/۳۳)؛ عدم هماهنگی واحدهای اجرایی و تعدد مراجع تصمیم‌گیری برای ارائه مجوز (۴/۱۴).

واژه‌های کلیدی

اقتصاد، باشگاه ورزشی، خصوصی‌سازی، شهرکرد، مالکیت.

مقدمه

سازمان‌های ورزشی دولتی در کشور، از لحاظ کارایی عملیاتی و عملکرد مالی در حد کمتر از مطلوب هستند و چندان دلخواه عموم جامعه نیستند. از این رو بسیاری از سازمان‌های ورزشی که کاملاً در مالکیت دولت هستند و به شکل دولتی اداره می‌شوند، با کمبود بودجه مواجه‌اند و این وضعیت سبب حذف یا کاهش خدمات و رویدادهای ترتیب داده شده توسط این سازمان‌ها شده است. شاید علت اصلی مشکلات ورزش ایران این باشد که اقتصاد آن دولتی است و به صورت درون‌گرا و انحصارگر عمل می‌کند، همین امر صنعت ورزش ایران را با مشکل مواجه کرده است (۴).

یکی از راه‌هایی که برای غلبه بر مشکلات بخش عمومی پیشنهاد شده و طرفداران زیادی پیدا کرده، واگذاری به بخش خصوصی است (۲۷). بخش خصوصی ورزش می‌تواند نقش مؤثری در توسعه ورزش همگانی، قهرمانی و همچنین اهدافی مانند اشتغال‌زایی و افزایش بهره‌وری از اماکن و تجهیزات ورزشی داشته باشد (۵). خصوصی‌سازی ورزش در کشورهای غربی و توسعه یافته اهمیت بسیار زیادی دارد و با جدیت به این مقوله پرداخته شده است. یکی از مهم‌ترین دلایل آنها برای این مسئله، اهمیت اقتصادی ورزش و تفریحات سالم است (۲۵). مولین (۱۹۸۳) برای اولین بار از ورزش به عنوان یک صنعت یاد کرد. او اشاره داشت هر گونه فعالیت ورزشی آماتور و حرفه‌ای که موجبات افزایش ارزش افزوده کالا و خدمات ورزشی را فراهم کند، صنعت ورزش محسوب می‌شود (۱۴).

نقش باشگاه‌ها در صنعت ورزش اهمیت بیشتری دارد. به طوری که باشگاه‌های ورزشی هسته اصلی آن به شمار می‌روند، ریشه و هسته اصلی توسعه ورزش در درون باشگاه‌ها شکل می‌گیرد و زیرساخت اصلی صنعت ورزش باشگاه‌هایی هستند که به مثابه کارخانه‌های تولیدی و بنگاه‌های اقتصادی این صنعت عمل می‌کنند (۶). علاوه بر این، ارتباط باشگاه‌های ورزشی با مراجع دولتی موضوعی است که هنوز در بعضی از کشورها به صورت روشن و مشخص تعریف نشده است. بنابراین در بسیاری موارد این موضوع به صورت معضلی اجتماعی نمود یافته و هزینه‌های زیادی دارد (۷). باشگاه‌های ورزشی به دلایل مختلف، نیاز مبرم به حمایت دولت دارند، ولی مسئله با اهمیت این است که رابطه دولت و باشگاه باید به طور روشن و صریح تعریف و تبیین شود (۱۵).

یوسفی و همکاران (۱۳۸۴)، گزارش کردند هر باشگاه خصوصی به طور متوسط سه شغل ایجاد می‌کند، همچنین نسبت مشاغل مستقیم به غیرمستقیم نشان می‌دهد به ازای هر پنج شغل ورزشی یک شغل مرتبط با ورزش در باشگاه‌ها ایجاد می‌شود (۱۹).

در پژوهش عارفیان (۱۳۸۴)، با عنوان «بررسی سیاست خصوصی‌سازی و موانع و مشکلات آن در تربیت بدنی از دیدگاه مدیران ورزشی استان مازندران»، محقق ضمن جمع‌آوری نظرهای مدیران ورزش اعم از رئیس و معاونان تربیت بدنی شهرستان‌ها، رؤسای هیأت‌های ورزشی و مدیران باشگاه‌های خصوصی، نتیجه گرفت که ۷۹ درصد افراد، خصوصی‌سازی را موجب افزایش بهره‌وری و بهینه‌سازی در ورزش دانسته و واگذاری خدمات و فعالیت‌های تحت پوشش بخش‌های دولتی به بخش‌های غیردولتی را یکی از راهکارها عنوان کرده‌اند. همچنین، ۹۰ درصد مدیران در نیل به اهداف خصوصی‌سازی، با اصلاح قوانین و مقررات اعم از اعطای تسهیلات بانکی، بخشودگی مالیات، تعدیل عوارض و واگذاری زمین‌های با کاربری ورزشی و غیره، در راه رفع موانع و مشکلات سیاست خصوصی‌سازی به‌شدت موافق بوده‌اند (۱۲).

فاضل و همکاران (۱۳۸۵) در پژوهشی با عنوان «بررسی موانع خصوصی‌سازی کشور» اعلام کردند، خصوصی‌سازی و توسعه بنگاه‌های خصوصی در بسیاری از کشورها به دلیل ضعف مهارت مدیریت اقتصادی، مالیات‌های سنگین، قواعد خشک دولتی و حسادت اجتماعی نسبت به صاحبان سرمایه و شرکت‌های خصوصی، بسیار آسیب‌پذیر است که با رفع آنها راه برای خصوصی‌سازی هموار می‌شود (۱۷).

کاشف و همکاران (۱۳۸۶)، در پژوهش خود با عنوان «بررسی موانع و مشکلات موجود در رابطه با اصل ۴۴ قانون اساسی در ورزش از دیدگاه صاحبان باشگاه‌های خصوصی شهرستان اصفهان»، پانزده مورد از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر خصوصی‌سازی ورزش را به سه دسته عوامل مرتبط با قانون، عوامل فرهنگی و عوامل اقتصادی تقسیم کردند. مهم‌ترین عوامل اقتصادی عبارت بودند از: ناکافی بودن تسهیلات مثل وام بانکی، عدم توانایی مالی مردم در استفاده از بخش‌های خصوصی؛ فراهم نبودن زمینه لازم برای قیمت‌گذاری مناسب به خدمات؛ هزینه بالای ساخت اماکن و تجهیزات ورزشی؛ نبود امنیت برای سرمایه‌گذاری؛ ناتوانی در تأمین حقوق و دستمزد منابع انسانی (۱۸).

شمسایی و همکاران (۱۳۸۸)، در بررسی وضعیت باشگاه‌های خصوصی شهر ایلام و نیز تحلیل ویژگی‌های اشتغال در این باشگاه‌ها، رابطه بین متوسط شهریه دریافتی و تعداد مراجعان و شاغلان و نیز ارتباط بین سرمایه‌گذاری اولیه، درآمد خالص باشگاه، و تعداد شاغلان را بررسی کردند. نتایج پژوهش آنها نشان داد، در این باشگاه‌ها در مجموع ۸۳ شغل در ورزش‌های مختلف و با عناوین مختلف ایجاد شده است. همچنین، مشخص شد بین میزان شهریه و تعداد مراجعان و شاغلان ارتباطی وجود نداشت. بین تعداد شاغلان و تعداد مراجعان ارتباط معناداری وجود داشت. همچنین، بین تعداد شاغلان و

سرمایه‌گذاری اولیه باشگاه‌ها ارتباط مثبتی مشاهده شد، اما معنادار نبود. در نهایت اینکه بین تعداد شاغلان و درآمد خالص باشگاه نیز ارتباط منفی ناچیزی وجود داشت (۱۱).

در همین زمینه، اسمیت (۱۹۹۷) پس از بررسی وضعیت کلی باشگاه‌های فوتبال انگلستان بیان کرد که باشگاه‌های فوتبال باید به وضعیت خودشان سروسامان دهند تا از این طریق مسئولان دولتی اجازه دخالت در امور آنها را نیابند (۲۵).

آفتینوس و همکاران (۲۰۰۶) در تحقیق خود با عنوان «انتظارات مشتریان از خدمات در مراکز آمادگی دولتی و خصوصی یونان»، به این نتیجه رسیدند که مشتریان مراکز آمادگی خصوصی بیشتر به تجهیزات مدرن، تمایل کارکنان باشگاه به کمک و امنیت؛ و مشتریان مراکز آمادگی دولتی به راحتی در رفت‌وآمد به مراکز آمادگی تمایل داشتند (۲۰).

وولف (۲۰۰۸) نیز در پژوهشی با عنوان «مزایای رقابتی در صنعت آمادگی و سلامتی»، میزان علاقه‌مندی مشتریان را به خدمات پشتیبانی به‌خصوص آزمون‌های سنجش آمادگی بررسی کرد. نتایج نشان داد: ۱. مشتریان به خدمات پشتیبانی توجه دارند؛ ۲. مجموعه‌های متنوعی از خدمات پشتیبانی را می‌توان تعریف کرد؛ ۳. علاقه‌مندی مشتریان بیشتر نسبت به خدماتی است که نیم‌رخ روانی و فیزیولوژیکی متنوعی را ارائه می‌دهند. بنابراین باشگاه‌داران می‌توانند با توجه به خواست مشتریان و تهیه این‌گونه خدمات پشتیبانی، ضمن دستیابی و حفظ مزایای رقابت در بازار، خود را نیز متفاوت از سایر رقبا نشان دهند (۲۸).

با بررسی انجام‌گرفته در حوزه ورزش دولتی مشخص شد که این بخش مشکلات و تنگناهای فراوانی دارد. امروزه سازمان‌های ورزشی دولتی از لحاظ کارایی عملیاتی و عملکرد مالی در حد کمتر از مطلوب هستند و چندان دلخواه عموم جامعه نیستند. از این‌رو بسیاری از سازمان‌های ورزشی که کاملاً در مالکیت دولت هستند و به شکل دولتی اداره می‌شوند، با کمبود بودجه مواجه می‌شوند. این وضعیت سبب حذف یا کاهش خدمات و رویدادهای ترتیب داده‌شده توسط این سازمان‌ها شده است. بخش خصوصی ورزش می‌تواند نقش مؤثری در توسعه ورزش همگانی، قهرمانی و همچنین اهدافی مانند اشتغال‌زایی و افزایش بهره‌وری از اماکن و تجهیزات ورزشی داشته باشد (۵).

نتایج تحقیقات در کشورهای با درآمد پایین اقتصادی نشان داده که موفقیت خصوصی‌سازی مستلزم ایجاد محیط مناسب است تا بخش خصوصی توانایی انجام کار در آن شرایط را داشته باشد.

ایجاد چنین محیطی مستلزم اصلاحات کلان اقتصادی، بهبود چارچوب حقوقی و قانونی، تقویت نظام مالی، از بین بردن موانع رقابت، مقررات‌زدایی از بازار کالا و خدمات است (۱۵).

باشگاه‌های خصوصی توسط فرد یا گروهی علاقه‌مند به انجام فعالیت‌های سالم برای اعضا ایجاد می‌شوند و بیشتر شهرهای دنیا حداقل یکی از این باشگاه‌ها را دارند (۲۴). باشگاه‌های خصوصی اکنون حدود ۶۸ درصد از باشگاه‌های کشورمان را شامل می‌شوند (۲)، بنابراین اهمیت این بخش روشن و واضح است و پژوهش‌های گذشته در زمینه خصوصی‌سازی مشخص کرده که بخش خصوصی با حداکثر آرا موفق عمل کرده است.

مسئله و موضوع این پژوهش بیانگر وضعیت و مشکلات موجود در باشگاه‌های خصوصی شهرستان شهرکرد است. اغلب پژوهش‌های انجام‌گرفته، نظرهای مدیران ورزشی را در زمینه خصوصی‌سازی بررسی کرده و کمتر به مشکلات صاحبان باشگاه‌ها پرداخته‌اند. صاحبان باشگاه‌های ورزشی خصوصی و کسانی که به هر دلیل با این باشگاه‌ها ارتباط دارند، در خصوص مشکلات این باشگاه‌ها، هر کدام دلایلی را بیان می‌کنند. بنابراین، محقق در صدد تحلیل موانع ایجادشده در راه توسعه باشگاه‌های خصوصی است و قصد دارد راهکارهایی را برای حل این مشکلات و موانع ارائه کند.

روش تحقیق

روش اجرای این پژوهش توصیفی و از نوع پیمایشی بود. جامعه آماری، کلیه مدیران و صاحبان باشگاه‌های ورزشی خصوصی شهرستان شهرکرد بودند که تعداد آنها در زمان اجرای پژوهش برابر با ۹۱ باشگاه بود. نمونه آماری نیز، برابر جامعه انتخاب شد. پس از گرفتن استعلام در مورد تعداد باشگاه‌های خصوصی از اداره کل تربیت بدنی استان چهارمحال و بختیاری و به‌دست آوردن آدرس آنها، پرسشنامه به مدیران و صاحبان تمامی باشگاه‌های ورزشی خصوصی تحویل شد که درنهایت ۸۰ پرسشنامه ارزیابی شد.

ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه‌ای حاوی ۲۱ سؤال بود که موانع و مشکلات باشگاه‌های ورزشی خصوصی شهرستان شهرکرد را از جنبه‌های مختلف ارزیابی می‌کرد. این پرسشنامه بر پایه پرسشنامه‌ای است که در پژوهش کاشف و همکاران (۱۳۸۶)، با عنوان «بررسی موانع و مشکلات موجود در رابطه با اصل ۴۴ قانون اساسی در ورزش از دیدگاه صاحبان باشگاه‌های خصوصی شهرستان اصفهان» انجام گرفته بود (۱۸).

پرسشنامه شامل دو قسمت بود؛ قسمت اول شامل مشخصات فردی و قسمت دوم شامل ۲۰ سؤال بسته در مورد موانع و مشکلات باشگاه‌های ورزشی خصوصی. این موانع در چهار دسته موانع حقوقی و قانونی، اجتماعی و فرهنگی، مدیریتی و دولتی و اقتصادی تقسیم شد. شیوه نمره‌دهی به هر سؤال با استفاده از طیف پنج‌ارزشی لیکرت بود. هر سؤال دارای پنج گزینه بود که به ترتیب عبارت بودند از "خیلی زیاد، زیاد، متوسط، کم و خیلی کم". این پرسشنامه توسط هشت نفر از استادان مدیریت ورزشی بازبینی و اصلاح شده و روایی آن تأیید شد. اگرچه پایایی پرسشنامه قبلاً محاسبه شده بود ($\alpha = 0/86$)، برای اطمینان، قبل از پژوهش پرسشنامه به صورت آزمایشی بین ۲۰ تن از مدیران باشگاه‌ها توزیع شد که پایایی آن از طریق ضریب آلفای کرونباخ آن ۰/۹۱ به دست آمد. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات جمع‌آوری شده از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد. برای توصیف داده‌های پژوهش از میانگین و انحراف معیار و برای نمایش آنها از نمودارهای گوناگون استفاده شد. همچنین، برای پاسخ به پرسش‌های پژوهش از آزمون آماری فریدمن و تحلیل عاملی استفاده شد. کلیه عملیات آماری پژوهش با استفاده از نرم‌افزارهای کامپیوتری SPSS نسخه ۱۷ و Excel ۲۰۰۷ انجام گرفت.

نتایج و یافته‌های تحقیق

از بین ۸۰ نفر افراد نمونه در این پژوهش، ۶۸ نفر مرد (۸۵ درصد) و ۱۲ نفر زن (۱۵ درصد) بودند. بیشتر افراد نمونه، بین ۶ تا ۱۰ سال تجربه کار در زمینه باشگاه‌داری ورزشی داشتند (۹۰ درصد). شایان ذکر است که تنها ۹ درصد از افراد نمونه (۷ نفر) دارای تحصیلات مرتبط با رشته تربیت بدنی بودند و ۹۱ درصد باقی‌مانده در سایر رشته‌ها تحصیل کرده بودند. میانگین و انحراف معیار هر گویه، در جدول ۱ آورده شده است.

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار در هریک از گویه‌ها و مؤلفه‌های پژوهش

انحراف معیار	میانگین	موانع شناسایی شده
۱/۲۵	۳/۲۹	تبلیغ و فرهنگ‌سازی نامناسب مطبوعات و صداوسیما در مورد بخش خصوصی ورزشی
۱/۰۸	۳/۲۶	عدم تمایل مردم در صرف هزینه و سرمایه‌گذاری در ورزش
۱/۲۲	۲/۵۵	نگرش بدبینانه مردم به بخش‌های خصوصی در ورزش
۰/۶۷۱	۱/۸۳	عدم تمایل مردم به ورزش و فعالیت‌های جسمانی

ادامهٔ جدول ۱. میانگین و انحراف معیار در هریک از گویه‌ها و مؤلفه‌های پژوهش

انحراف معیار	میانگین	موانع شناسایی شده
۰/۵۰۵	۲/۷۳	مجموع موانع اجتماعی و فرهنگی
۰/۴۳۳	۴/۸۰	هزینهٔ بالای راه‌اندازی و ساخت اماکن خصوصی ورزشی
۰/۸۱۵	۴/۳۶	بالاتر بودن هزینهٔ استفاده از بخش‌های خصوصی در ورزش نسبت به باشگاه‌های دولتی
۰/۹۵۲	۴/۳۳	وجود هزینه‌های زیاد نگهداری و تعمیر اماکن ورزشی
۱/۲۵	۳/۹۶	فقدان امنیت برای سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت و بلندمدت در بخش خصوصی ورزش
۰/۸۵۶	۳/۶۶	ناتوانی در تأمین حقوق و دستمزد منابع انسانی به کار گرفته‌شده در باشگاه‌ها
۱/۲۲	۲/۸۱	برآورد غیرواقعی بینانه در واگذاری اماکن ورزشی به بخش خصوصی
۰/۳۷۴	۳/۹۸	مجموع موانع اقتصادی و مالی
۰/۸۰۷	۴/۱۴	ناهماهنگی واحدهای اجرایی و تعدد مراجع تصمیم‌گیری برای ارائهٔ مجوز
۰/۸۰۷	۳/۸۶	فراهم نبودن زمینهٔ لازم برای قیمت‌گذاری مناسب خدمات باشگاه‌های خصوصی
۱/۰۳	۳/۳۹	نبود فضای رقابتی سالم بین باشگاه‌های دولتی و خصوصی
۱/۱۲	۲/۵۴	دخالت موازی یا کارکردهای مشابه سازمان تربیت‌بدنی و سایر نهادهای دولتی
۱/۰۹	۲/۴۱	مشکلات مربوط به مدیریت و تأمین امنیت اماکن خصوصی ورزشی
۰/۴۰۸	۳/۲۶	مجموع موانع مدیریتی و دولتی
۰/۶۹۴	۴/۵۰	ناکافی بودن تسهیلاتی مثل وام بانکی و غیره برای اماکن خصوصی ورزشی
۱/۱۴	۳/۸۰	عدم تخفیف از طرف سازمان‌های آب، برق، گاز و غیره برای اماکن خصوصی ورزشی
۱/۳۴	۳/۰۵	وضعیت موجود قانون کار و بیمه
۱/۲۵	۲/۹۶	وضعیت موجود قوانین مالیاتی و کمبود تسهیلات در این زمینه
۰/۹۶۴	۲/۲۶	قوانین سختگیرانهٔ نهادهای دولتی در ادارهٔ اماکن خصوصی ورزشی
۰/۴۸۱	۳/۳۱	مجموع موانع حقوقی و قانونی

برای تعیین رتبهٔ هریک از موانع شناسایی‌شده، از آزمون فریدمن استفاده شد که نتایج آن در جداول ۲ و ۳ نشان داده شده است.

جدول ۲. رتبه‌بندی آزمون آماری فریدمن

تعداد	آمارهٔ خی دو	Df	مقدار P
۸۰	۶۱۱/۸۷	۱۹	۰/۰۰۱

همان‌طور که مشاهده می‌شود، مهم‌ترین موانع و مشکلات، بیشتر در بخش‌های اقتصادی و حقوقی بوده و عوامل مدیریتی و اجتماعی اهمیت کمتری داشتند.

جدول ۳. رتبه‌بندی آزمون فریدمن درباره متغیرهای پژوهش

رتبه	میانگین	موانع شناسایی شده
۱۶/۸۵		هزینه بالای راه‌اندازی و ساخت اماکن خصوصی ورزشی
۱۵/۳۸		ناکافی بودن تسهیلاتی مثل وام بانکی و غیره برای اماکن خصوصی ورزشی
۱۴/۸۶		بالا تر بودن هزینه استفاده از بخش‌های خصوصی نسبت به باشگاه‌های دولتی
۱۴/۶۶		وجود هزینه‌های زیاد برای نگهداری و تعمیر اماکن ورزشی
۱۳/۶۸		ناهماهنگی واحدهای اجرایی و تعدد مراجع تصمیم‌گیری برای ارائه مجوز
۱۳/۱۶		فقدان امنیت برای سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت و بلندمدت در بخش خصوصی ورزش
۱۲/۴۸		فراهم نبودن زمینه لازم برای قیمت‌گذاری مناسب خدمات باشگاه‌های خصوصی
۱۲/۲۵		عدم تخفیف از طرف سازمان‌های آب، برق، گاز و غیره برای اماکن ورزشی
۱۱/۳۵		ناتوانی در تأمین حقوق و دستمزد منابع انسانی به‌کارگرفته‌شده در باشگاه‌ها
۱۰/۲۶		نبود فضای رقابتی سالم بین باشگاه‌های دولتی و خصوصی
۱۰/۱۳		فرهنگ‌سازی نامناسب مطبوعات و صداوسیما نسبت به بخش خصوصی ورزشی
۹/۸۴		عدم تمایل مردم در صرف هزینه و سرمایه‌گذاری در ورزش
۸/۹۳		وضعیت موجود قانون کار و بیمه
۸/۵۰		وضعیت موجود قوانین مالیاتی و کمبود تسهیلات در این زمینه
۸/۰۶		برآورد غیرواقع‌بینانه در واگذاری اماکن ورزشی به بخش خصوصی
۶/۹۸		نگرش بدبینانه مردم به بخش‌های خصوصی در ورزش
۶/۷۶		دخالت موازی یا کارکردهای مشابه سازمان تربیت بدنی و سایر نهادهای دولتی
۶/۳۰		مشکلات مربوط به مدیریت و تأمین امنیت اماکن خصوصی ورزشی
۵/۷۷		قوانین سختگیرانه نهادهای دولتی در اداره اماکن خصوصی ورزشی
۳/۸۲		عدم تمایل مردم به ورزش و انجام فعالیت‌های جسمانی

بحث و نتیجه‌گیری

در پژوهش حاضر، مهم‌ترین مانع از نظر مدیران باشگاه‌ها، هزینه بالای راه‌اندازی و ساخت اماکن خصوصی ورزشی و نیز ناکافی بودن تسهیلاتی مثل وام بانکی و غیره بود. از نظر مدیران باشگاه‌های خصوصی در شهرستان شهرکرد این مشکل در صدر مشکلات خصوصی‌سازی باشگاه‌ها قرار دارد. این مشکل در پژوهش کاشف (۱۳۸۶) در شهرستان اصفهان نیز اولین موردی بود که ایجاد مشکل می‌کرد.

پژوهش احمدی (۱۳۸۵) در ارومیه نیز این مورد را مهم‌ترین مانع در پیشرفت باشگاه‌های خصوصی دانست (۸، ۱۸).

از جمله عوامل مؤثر بر سرمایه‌گذاری‌های خصوصی در هر کشور، متغیرهای اقتصادی همچون نرخ تورم، نرخ ارز، میزان تقاضا، حجم سرمایه‌گذاری دولتی و دیگر متغیرهای نهادی معطوف به امنیت محیط سرمایه‌گذاری مانند ثبات دولت، حاکمیت نظم و قانون، خطر بروز درگیری‌های داخلی و خارجی است (۲۱). از آنجا که افزایش هر گونه سرمایه‌گذاری در بخش ورزش، سرمایه‌گذاری در افزایش سلامتی جامعه و کاهش هزینه‌های درمان محسوب می‌شود، ایجاد تسهیلات لازم برای ترغیب بخش خصوصی در این زمینه بسیار ضروری به نظر می‌رسد. از سوی دیگر، سهم مبادلات کالاهای ورزشی ایران در مقایسه با دیگر کشورها بسیار پایین است (۱۳).

بالا بودن سهم هزینه‌هایی همچون مسکن و تغذیه در سبد هزینه‌های خانوار، پایین بودن میزان متوسط درآمد سالانه خانوار نسبت به هزینه‌ها، بالا بودن میزان تورم در کشور و عدم مشارکت درصد زیاد مردم در فعالیت‌های ورزشی نسبت به سایر کشورهای پیشرفته، از جمله دلایل پایین بودن سهم هزینه‌های ورزشی از کل هزینه‌های خانوار است (۲۶). از آنجا که تحقیقات نشان می‌دهند هزینه‌های ورزشی خانوار، ارتباط مستقیمی با میزان مشارکت ورزشی و میزان درآمد و رفاه مردم یک کشور دارد (۲۳)، از مهم‌ترین عوامل پایین بودن میزان هزینه‌های ورزشی از هزینه‌های خانوار و GDP کشور نسبت به سایر کشورهای پیشرفته می‌توان به پایین بودن میزان مشارکت ورزشی در ایران نسبت به کشورهای پیشرفته (۳۱/۷ درصد از افراد ۶ سال به بالا در ایران، در مقابل بیش از ۶۰ درصد از افراد ۱۵ سال به بالا در کشورهای پیشرفته) و پایین بودن میزان تولید ناخالص داخلی سرانه ایران نسبت به کشورهای پیشرفته اشاره کرد (۱۲).

بررسی یافته‌ها و نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که دومین عامل مؤثر در مشکلات باشگاه‌های ورزشی خصوصی شهرکرد از نظر صاحبان این اماکن، بالاتر بودن هزینه استفاده از بخش‌های خصوصی در ورزش نسبت به باشگاه‌های دولتی است. علی‌دوست و همکاران (۱۳۸۹)، نشان دادند بین رضایت‌مندی مشتریان از هزینه و شهریه باشگاه‌های خصوصی و دولتی تفاوت معناداری وجود دارد و در این زمینه باشگاه‌های دولتی برتری معناداری داشتند. بدیهی است، چون باشگاه‌های خصوصی به منابع دولتی وابسته نیستند و به قصد درآمدزایی و کسب منفعت بیشتر فعالیت می‌کنند، بنابراین میزان شهریه بیشتری را نیز نسبت به باشگاه‌های دولتی (که بیشتر به دنبال ترویج فرهنگ عمومی ورزش و

ارائه خدمات همگانی‌اند) دریافت می‌کنند، و همین مسئله می‌تواند موجب بروز رضایت‌مندی کمتر در باشگاه‌های بدنسازی خصوصی نسبت به دولتی شود (۱۶).

محققان اعتقاد دارند، احداث و مدیریت فضاهای ورزشی، تولید، تجهیز و نگهداری آنها توسط بخش خصوصی در کنار سایر سازمان‌های دولتی، در بیشتر کشورهای جهان، امروز به کار گرفته شده و آثار آن بر کل جامعه نمایان شده است. از دیگر سو، نهادهای خصوصی با در اختیار داشتن سرمایه‌های کافی و تجهیزات مورد نیاز می‌توانند در این خصوص گام‌های مؤثری بردارند. به‌طور مثال، متوسط هزینه ساخت یک متر مربع از فضاهای ورزشی به دلایل نداشتن هزینه‌های سربار، عدم اتکا به اعتبارات محدود سالیانه، کوتاه شدن زمان ساخت، هزینه‌های بالاسر مضاعف ناشی از مدیریت دولتی، هزینه‌های مربوط به رعایت قوانین و مقررات دولتی از جمله آگهی فراخوان، مناقصه، مالیات، بیمه و غیره، در شرایط بهینه نسبت به پروژه‌های دولتی، حدود ۴۰ درصد ارزان‌تر از بخش دولتی به سرانجام می‌رسد (۱۰). بنابراین، بخش خصوصی با برخورداری از ظرفیت‌های یادشده می‌تواند در بهبود فضاها، گسترش اماکن ورزشی، تولید، تجهیزات و نگهداری اماکن ورزشی نقش فعال‌تری از خود نشان دهد که این امر مهم نیازمند بسترسازی مناسب، اعطای تسهیلات و ارائه سازوکارهای تشویقی از طرف دولت است تا به روی آوردن جدی بخش خصوصی به ارائه خدمات ورزشی و به تبع آن تغییر فرهنگ الگوی مصرف در جامعه و افزایش سهم ورزش در سبد خانوار منجر شود. این امر اقتصادی شدن پروژه‌های ورزشی، رونق سرمایه‌گذاری در امر ورزش و علاقه‌مندی و رغبت بیشتر سرمایه‌گذاران در ورود به این مقوله را در پی خواهد داشت.

با توجه به اینکه وجود این باشگاه‌ها و کارکردشان کمکی به دولت محسوب می‌شود، در صورت امکان کمک‌هزینه‌ای به این باشگاه‌ها تعلق گیرد تا لازم نباشد که صاحبان باشگاه‌ها همه این مخارج را از افرادی که در باشگاه ثبت‌نام می‌کنند تأمین کنند، تا حدی این مشکل حل می‌شود. از طرف دیگر صاحبان باشگاه‌های خصوصی باید امکانات و تجهیزاتی را در اختیار کارآموزان خود قرار دهند که از سطح امکانات دولتی بالاتر باشند، به این ترتیب افراد گرایش بیشتری به بخش خصوصی پیدا خواهند کرد. البته با توجه به سیاست خصوصی‌سازی، باید به جایی برسیم که دیگر باشگاه دولتی نداشته باشیم، زیرا بخش خصوصی با توجه به بودجه محدودی که در اختیار دارد، امکان رقابت با بخش‌های دولتی را نخواهد داشت.

مشکل و مانع دیگری که صاحبان باشگاه‌های خصوصی شهر کرد از آن رنج می‌برند، هزینه‌های زیاد نگهداری و تعمیر اماکن ورزشی است. در برخی کشورها، دولت‌ها از طریق انتقال خدمات به سازمان‌های غیردولتی یا خصوصی در حال افزایش مشارکت بخش خصوصی‌اند. آژانس‌های دولتی کشورهای در حال توسعه سعی دارند که با ایجاد تضمین‌های لازم و انگیزه‌های مالی، سازمان‌های خصوصی را به ارائه مؤثر خدمات در توسعه اقتصادی ترغیب کنند و حتی اقدام به پرداخت یارانه و وام هم می‌کنند (۳). در این مورد نیز همانند موارد قبلی به کمک دولت نیاز است.

یکی دیگر از مشکلاتی که در این پژوهش، از نظر صاحبان باشگاه‌ها در روند کاری‌شان مؤثر بوده، عدم هماهنگی واحدهای اجرایی و تعدد مراجع تصمیم‌گیری برای ارائه مجوز بوده است. این مشکل در ابتدای کار برای گرفتن مجوز افتتاح باشگاه به وجود می‌آید و فردی که قصد گرفتن مجوز را دارد، با مشکلات زیادی مواجه می‌شود، باید رفت‌وآمدهای زیادی برای رسیدن به مجوز باشگاه انجام دهد. بدیهی است افرادی که قصد تأسیس باشگاهی را دارند، باید از جنبه‌های مختلف صلاحیت داشته و قابل اطمینان باشند؛ اما مراجع مرتبط با این موضوع بهتر است تدابیری بیندیشند که این امر سریع‌تر و راحت‌تر انجام گیرد و افراد را درگیر فرایندهای اداری پیچیده و طاقت‌فرسا نکنند، فرایندهایی که در برخی موارد حتی غیرضروری نیز هستند.

موزانگازا و همکاران (۲۰۰۱)، ساختارهای ناهماهنگ با شرایط جدید و نبود واقع‌گرایی را موجب کندی اجرای اقدامات و عملیات دولتی می‌دانند (۲۲). شاه‌بندزاده (۱۳۷۲)، اجتناب از ایجاد مراکز متعدد مدیریتی و فرماندهی در فرایند خصوصی‌سازی را هنگام ایجاد ساختاری جدید مدنظر قرار می‌دهد (۹). همچنین، احمدوند (۱۳۷۴)، معتقد است که انتقال سازمانی و تغییر ساختار در فرایند خصوصی‌سازی باید براساس هدف‌ها مشخص شود و از الگوی معینی پیروی کند (۱). از مجموع پژوهش‌هایی که به این موضوع پرداخته‌اند و نتایج حاصل از آنها، چنین برمی‌آید که برای اصلاح ساختار ورزش قهرمانی باید هدف، طرح و برنامه مشخصی برای اجرای کار تعیین شود و مرحله‌های آن چون مناسبات تقسیم کار، ارتباط پویا بین بخش‌ها، شایستگی، بودجه لازم برای اجرای طرح و نظام انگیزشی برای کارکنان مدنظر قرار گیرد تا طرح اصلاح ساختار و انتقال وظایف سازمانی به‌گونه‌ای مؤثر اجرا شود. افرادی که به شرکت در فعالیت‌های ورزشی تمایل دارند، شهریه بخش خصوصی و دولتی را با هم مقایسه می‌کنند و ممکن است بخش دولتی را به دلیل ارزان‌تر بودن شهریه انتخاب کنند. باشگاه‌های خصوصی از نظر اقتصادی در مقایسه با باشگاه‌های دولتی بسیار ضعیف‌اند و امکان رقابت با این بخش را ندارند. به نظر می‌رسد بدون کمک‌های دولت، ادامه حیات این باشگاه‌ها به‌راحتی امکان‌پذیر نباشد. شاید

با ادامه این مشکلات برخی از صاحبان باشگاه‌ها انگیزه خود را برای ادامه فعالیتشان در باشگاه از دست بدهند، یا اینکه در ادامه کم‌رنگ‌تر از گذشته به خدمتشان به ورزش ادامه دهند. جلب سرمایه‌های بخش خصوصی به سوی ورزش، صرفاً با تشویق سرمایه‌گذاران به ورزش درآمدزا امکان‌پذیر نخواهد بود. بلکه نقش و جایگاه پشتیبان دولت در این زمینه می‌تواند به سرمایه‌گذاری‌های عظیم‌تر بخش خصوصی در این حوزه منجر شود. در نتیجه برنامه‌ریزی‌ها باید واقع‌بینانه و در چارچوب امکانات موجود باشد.

در نهایت می‌توان گفت که ارائه راهکارهای عملیاتی معین و دقیق به‌منظور پیشبرد اهداف و اجرای موفق برنامه‌های خصوصی‌سازی در بخش ورزش همگانی و قهرمانی، بسیار مهم و اثربخش است. یکی از مهم‌ترین این راهکارها، کاهش حضور دولت در مالکیت و مدیریت مستقیم و تغییر نقش آن به سیاستگذاری، هدایت و نظارت در صنعت ورزش است. علاوه بر این توصیه می‌شود ضمن حرکت منطقی به سمت خصوصی‌سازی ورزش و واگذاری مرحله‌ای به‌ویژه در ورزش قهرمانی، نظارت عالی و دقیق از طرف دولت و مجلس شورای اسلامی بر فرایند خصوصی‌سازی انجام گیرد. همچنین برای ارزشگذاری اموال از کارشناسان خبره استفاده شود و اقدامات لازم در زمینه تخمین و برآورد قیمت واقعی دارایی‌ها انجام گیرد.

منابع و مأخذ

۱. احمدوند، محمدرحیم. (۱۳۷۴). "تحلیلی پیرامون خصوصی‌سازی و روند آن طی برنامه پنج‌ساله اول اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران". پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد دانشگاه تهران، ص ۲.
۲. احمدی، اژدر؛ محمدزاده، حسن و بختیار، ترتیبیان. (۱۳۸۵). "بررسی موانع و مشکلات موجود در خصوصی‌سازی ورزش از دیدگاه صاحبان باشگاه‌های خصوصی شهرستان ارومیه". اولین همایش ملی شهر و ورزش، تهران، صص ۸-۱.
۳. اکبری، حسین و داودی، دردانه. (۱۳۸۰). "مدیریت خصوصی‌سازی". نشر مرکز پژوهش صنعتی آریانا، تهران، ص ۶۵.
۴. پاداش، دنیا؛ سلطان حسینی، محمد؛ خبیری، محمد و فتحی، سعید. (۱۳۸۸). "تعیین اولویت‌بندی عوامل مدیریتی و اجرایی مؤثر بر خصوصی‌سازی باشگاه‌های ورزشی". همایش بین‌المللی علم و فوتبال، آکادمی ملی فوتبال، تهران، صص ۲۰-۱۶.
۵. جوان، عیسی. (۱۳۸۶). "بررسی وضعیت ساختاری، برنامه‌ریزی و بودجه باشگاه‌های ورزشی خصوصی شهرستان ارومیه". پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد دانشگاه ارومیه، ص ۹۷.

۶. خورشیدی، ابوالفضل. (۱۳۸۸). "مشکلات اساسی تربیت بدنی و ورزش با تأکید بر برنامه چهارم توسعه و پیشنهاد برای برنامه پنجم پیشرفت و عدالت". مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، طرح شماره ۹۹۶۰، تهران، صص ۱۶-۱۴.
۷. خورشیدی، ابوالفضل. (۱۳۸۶). "فوتبال در نظام باشگاه‌داری". مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، طرح شماره ۸۶۲۸، تهران، صص ۲۳-۲۴.
۸. خوش‌خبر، امیر. (۱۳۷۷). "بررسی و تحلیل آثار خصوصی‌سازی در سازمان تربیت بدنی". پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد دانشگاه علوم و فنون مازندران، ص ۲.
۹. شاه‌بندزاده، حمید. (۱۳۷۲). "بررسی اثرات خصوصی‌سازی در سازمان بنادر و کشتیرانی (اداره کل بوشهر)". پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد دانشگاه تربیت مدرس، ص ۸۹.
۱۰. شاهرخ‌شاهی، محمدباقر. (۱۳۸۸). "خصوصی‌سازی در ورزش، کاهش هزینه‌های دولت". هفته‌نامه برنامه، سال هفتم، شماره ۳۱۰، صص ۲۷-۲۳.
۱۱. شمسایی، نبی؛ عبدی، هادی و بلوچی، رامین. (۱۳۸۸). "بررسی وضعیت باشگاه‌های ورزشی خصوصی شهر ایلام با تأکید بر اشتغال‌زایی". فصلنامه المپیک، شماره ۴۸، صص ۷۲-۶۳.
۱۲. عارفیان، بدالله. (۱۳۸۴). "بررسی سیاست خصوصی‌سازی و موانع و مشکلات آن در تربیت بدنی از دیدگاه مدیران ورزشی استان مازندران". پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه مازندران، ص ۲.
۱۳. عسکریان، فریبا و جعفری، افشار. (۱۳۸۸). "مقایسه هزینه‌های ورزشی خانوار ایران در سال ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۵". فصلنامه پژوهش در علوم ورزشی، شماره ۲۵، صص ۱۱۳-۱۰۹.
۱۴. عسکریان، فریبا؛ فرجی، احمد؛ گودرزی، محمود و جعفری، افشار. (۱۳۸۴). "بررسی وضعیت اقتصادی صنعت ورزش ایران در سال‌های ۱۳۷۷ و ۱۳۸۰". نشریه حرکت، شماره ۲۴، صص ۴۴-۲۵.
۱۵. علی‌دوست قهفرخی، ابراهیم. (۱۳۸۹). "تحلیل موانع پیاده‌سازی سیاست‌های کلی اصل ۴۴ در ورزش حرفه‌ای جمهوری اسلامی ایران"، رساله دکتری دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه تهران، صص ۱۸۰-۱۷۵.
۱۶. علی‌دوست قهفرخی، ابراهیم؛ کوزه‌چیان، هاشم؛ جلالی‌فراهانی، مجید و ترکی، مریم. (۱۳۸۹). "بررسی و مقایسه رضایت‌مندی مشتریان زن باشگاه‌های بدنسازی خصوصی و دولتی شهر تهران". نشریه مدیریت ورزشی (حرکت)، شماره ۵، صص ۱۴۰-۱۲۷.

۱۷. فاضل، محمود؛ صالح پور، مجتبی؛ حسینی، سید علی؛ نیازی، سید محمد و موسوی، سید حسن. (۱۳۸۵). "بررسی موانع خصوصی سازی در ورزش کشور"، مجموعه مقالات همایش منطقه‌ای تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد آزادشهر، ص ۱۱۳.
۱۸. کاشف، میرمحمد؛ جعفری، علی محمد و احمدی، اژدر. (۱۳۸۶). "بررسی موانع و مشکلات موجود در رابطه با اصل ۴۴ قانون اساسی در ورزش از دیدگاه صاحبان باشگاه‌های خصوصی شهرستان اصفهان". ششمین همایش بین‌المللی تربیت بدنی و علوم ورزشی، کیش، ص ۱۹-۱۷.
۱۹. یوسفی، بهرام؛ حسنی، زهره؛ قانی، پوریا و کریمی، کامیار (۱۳۸۵). "توصیف اشتغال‌زایی باشگاه‌های ورزش بخش خصوصی شهر کرمانشاه"، پژوهش‌های فیزیولوژی و مدیریت در ورزش، شماره ۲، صص ۲۵-۳۶.
20. Afthinos, Y., Theodorakis, N. D., Nassis, P. (2005). "Customers' expectations of service in Greek fitness centres". *Managing Service Quality*, 15(3), pp: 245-258.
21. Barros, C. P. (2006). "The Financial crisis in Portuguese football". *Journal of Sport Economics*, 7(1), pp: 96-104.
22. Muzangaza, C., Chaitwa, G. (2001). "The role of ideological and behavioural differences in privatization problems in transition economies (the context of Zimbabwe)". Dissertation, Walden University, p: 74.
23. Nana, G., Sanderson, K., Goodehid, M. (2002). "Economic impact of sport: Report to Hong Kong sports development board". Wellington, New Zealand: Business and Economic Research Limited (BERL), p: 20.
24. Parks, J., Quarterman, J., Thibault, L. (2006). "Contemporary sport management". 3rd Edition, Human Kinetic, p: 213.
25. Smith, S. J. (1997). "Football, its values, finances and reputation". Informe para la Football Association, pp: 12-15.
26. Sport England (2003). "The value of sports economy in the regions: The case of the west midlands". Available from: <https://www.sportengland.org/media/102753/economic-value-of-sport-in-england-1-.pdf>
27. Tomaru, Y. (2007). "Privatization, productive efficiency and social welfare with a foreign competitor". *Research in Economics*, 61, pp: 224-232.

-
28. Woolf, J. (2008). "Competitive advantage in the health and fitness industry: Developing service bundles". *Sport Management Review*, 11, pp: 51-75.